

Dr inż. Piotr Mocek, Politechnika Śląska w Gliwicach, Katedra Zarządzania i Inżynierii Bezpieczeństwa

III Ogólnopolska konferencja naukowa dla studentów i młodych pracowników naukowych.. pt.: „Organizacja służb ratowniczych w sytuacjach kryzysowych- planowanie, reagowanie, profilaktyka”

Poznań 10.06.2016r.

Organizator: Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu

Referat pt.:

Organizacja ratownictwa górniczego w likwidowanych zakładach górniczych w Polsce.

Piotr Mocek

Politechnika Śląska, Wydział Górnictwa i Geologii, Gliwice

ORGANIZACJA RATOWNICTWA GÓRNICZEGO W LIKWIDOWANYCH ZAKŁADACH GÓRNICZYCH W POLSCE.

ORGANIZATION OF THE MINE RESCUE IN THE LIQUIDATED MINES IN POLAND

1. Wprowadzenie

Polskie górnictwo podziemne charakteryzuje się trudnymi warunkami geologiczno-górnictwymi oraz występowaniem praktycznie wszystkich zagrożeń naturalnych znanych w górnictwie światowym. Wśród tych, które mają największy wpływ na szeroko pojęte bezpieczeństwo, można wyróżnić zagrożenia naturalne, takie jak: tąpnięciami, pożarowe, zawałami, metanowe, wybuchem pyłu węglowego, wyrzutami gazów i skał, wodne. Tuż za nimi znajdują się zagrożenia techniczne zależne w dużym stopniu od człowieka, które powodują coraz większą liczbę wypadków przy pracy. W związku z coraz większą głębokością eksploatacji, zaszczościami eksploatacyjnymi, wzrostem koncentracji wydobywania, a także rozpoczętym procesem restrukturyzacji górnictwa polegającym na całkowitej likwidacji części zakładów górniczych zagrożenia w górnictwie cały czas rosną. Coraz częściej w polskim górnictwie dochodzi też do kumulacji zagrożeń. Szczególnie dotyczy to zagrożenia tąpnięciami i zagrożenia metanowego. Przebieg zdarzeń związanych z tymi zagrożeniami charakteryzuje się gwałtownością, dużą intensywnością rozwoju oraz oddziaływaniem na znaczne rejonu kopalni i występowaniem czynników niszczących, które powodują bardzo często utratę życia lub ciężkie obrażenia wśród pracowników, a także prowadzą do zdarzeń o charakterze katastrof.

W latach 2011-2015 w górnictwie polskim zaistniało ogółem 12.767 wypadków, z czego m.in. 77,7% stanowiły wypadki w kopalniach węgla kamiennego, 16,1% w kopalniach rud miedzi, 3,1% w kopalniach odkrywkowych oraz 1,2% w kopalniach otworowych i przedsiębiorstwach wykonujących roboty geologiczne. Główne przyczyny tych wypadków to:

- 17 zdarzeń związanych z zapaleniem metanu, w wyniku których zginęło 8 górników, 24 doznało ciężkich, a 22 lekkich obrażeń ciała;
- 15 zdarzeń związanych z występowaniem wstrząsów górotworu zakwalifikowanych jako tąpnięcie, w wyniku których zginęło 5 górników, a 46 doznało lekkich obrażeń ciała;
- 47 pożarów, w tym 35 w kopalniach węgla kamiennego, 10 w kopalniach rud miedzi oraz 2 w kopalni soli, w wyniku których łącznie 3 górników doznało lekkich obrażeń ciała;
- 2 zdarzenia wyrzutu gazów i skał, w wyniku których na szczęście nikt nie odniósł obrażeń;
- 17 zdarzeń związanych z zagrożeniem zawałami, z czego 8 miało miejsce w kopalniach węgla kamiennego. W ich wyniku zginął 1 górnik, a 5 doznało lekkich obrażeń ciała;

- 10 zdarzeń związanych ze stosowaniem środków strzałowych, w wyniku których zginęło 2 górników, 1 doznał ciężkich obrażeń ciała, a 9 kolejnych lekkich obrażeń;
- zdarzenie związane z wdarciem się wody do wyrobisk górniczych w wyniku którego zginęła 1 osoba, a 6 innych osób zostało lekko rannych.

Ponadto w wyniku opadu skał ze stropu i ociosu zginęło 27 górników, a 19 doznało ciężkich obrażeń ciała, z kolei zagrożenia techniczne były przyczyną 73 wypadków śmiertelnych i ciężkich.¹

W każdym z tych zdarzeń ofiarom wypadków i katastrof pomoc niosły zastępy ratownicze kopalnianych stacji ratownictwa górniczego i górniczego ratownictwa zawodowego. W akcjach ratowniczych w ciągu 35 ostatnich lat zginęło 27 ratowników górniczych, a obrażeń doznało ponad 90.

Ratownicy górniczy to również grupa ludzi, która prowadzi szeroki wachlarz działań profilaktycznych i prewencyjnych mających na celu ograniczenie nieustannego wzrostu zagrożeń i zwiększenia bezpieczeństwa pracy w górnictwie.

Wprowadzana od 2015 roku przez Rząd nowa reforma górnictwa, polegająca na restrukturyzacji spółek węglowych i zakładów górniczych poprzez wydzielenie ich nierentownych części i poddanie ich likwidacji zapomniała o stworzeniu w likwidowanych zakładach górniczych Systemu Ratownictwa Górniczego. Prezentowany artykuł przedstawia wysiłki autora i grupy jego współpracowników, którzy od maja 2015r, tworzą i budują struktury ratownictwa SRK. S.A.

2. Podstawy prawne, definicje, określenia dotyczące ratownictwa górniczego.

2.1. Podstawa prawna.

Podstawą prawną, na której opiera się ratownictwo górnicze w Polsce, tworzą następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 9.06.2011 r. Prawo geologiczne i górnicze – w szczególności:
 - Dział IV Rozdział 2 „Kwalifikacje w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego”
 - Dział VI Rozdział 3 „Ratownictwo górnicze”, w tym Art. 122.6.

„Przedsiębiorca jest obowiązany:

- 1) Posiadać własne służby ratownictwa górniczego albo powierzyć realizację tego obowiązku w całości lub w części podmiotom zawodowo trudniącym się ratownictwem górniczym;
- 2) posiadać plan ratownictwa górniczego
- 3) zapewnić stałą możliwość udziału w akcji ratowniczej zawodowych specjalistycznych służb podmiotu zawodowo trudniącego się ratownictwem górniczym[...].²

¹Ocena stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, ratownictwa górniczego oraz bezpieczeństwa powszechnego związanego z działalnością górnictwo-geologiczną w 2015r. Wyższy Urząd Górniczy. Katowice 2016

2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie ratownictwa górniczego (Dz.U. z 2002 nr 94 poz. 838) – w szczególności:
 - Rozdział 2. „Zadania, organizacja i wyposażenie służb ratownictwa w zakładzie górniczym”
 - Rozdział 3. „Zadania, organizacja oraz wyposażenie jednostki ratownictwa”
 - Rozdział 4. „Prowadzenie akcji ratowniczych i prac profilaktycznych”³.
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 kwietnia 2004r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ratownictwa górniczego (Dz. U. z 2004 nr 102 poz. 1073), które mówi o wymaganiach wobec kandydatów na ratownika górniczego⁴.
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych, w tym m.in.:⁵
 - §347.1. „Zakład górniczy powinien posiadać:
 - 1) Odpowiednio zorganizowaną i wyposażoną służbę przeciwpożarową,
 - 2) Sprzęt przeciwpożarowy i ratowniczy oraz środki gaśnicze,
 - 3) Plan akcji przeciwpożarowej dla podziemnej części zakładu górniczego,
 - 4) Regulamin organizacji i wyposażania służby przeciwpożarowej na powierzchni – zakładowej straży pożarnej lub innej jednostki ratowniczej, uzgodniony z właściwą terenową komendą Państwowej Straży Pożarnej”
Załącznik nr 5 „Zwalczanie zagrożeń”
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego⁶, określające m.in. jakie wymagania należy spełnić aby zostać członkiem drużyny ratowniczej

2.2. Definicje i określenia.

Ratownictwo Górnicze w Polsce – jest to zorganizowany system który zapewnia niezwłoczne niesienie pomocy w razie zagrożenia życia lub zdrowia pracowników zakładu górniczego oraz innych osób znajdujących się w zakładzie górniczym, a także w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego powstałego w szczególności wskutek: pożaru, wybuchu gazów lub pyłu itp. czy zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego, który tworzą służby ratownictwa górniczego przedsiębiorcy oraz jednostki ratownictwa górniczego

²Prawo górnictwa i geologii (Dz.U. z 2011 nr 163 poz. 981 z późniejszymi zmianami)

³ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie ratownictwa górniczego (Dz.U. z 2002 nr 94 poz. 838)

⁴Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 kwietnia 2004r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ratownictwa górniczego (Dz. U. z 2004 nr 102 poz. 1073)

⁵Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. nr 139 poz. 1169, z 2006 r. nr 124 poz. 863 oraz z 2010 r. poz. 855)

⁶Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz. U. z 2011 nr 275 poz. 1628)

CSRG S.A. - Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego S.A. jest podmiotem zawodowo trudniącym się ratownictwem górniczym w Polsce. Jej działalność dzieli się na trzy kategorie: interwencyjną, prewencyjną i szkoleniową.

OSRG – Okręgowe Stacje Ratownictwa Górniczego jest to jeden z czterech oddziałów Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego zlokalizowanych w Bytomiu, Jaworznie, Wodzisławiu Śląskim i Zabrze. Ich zadaniem jest przeprowadzanie szkoleń oraz ćwiczenia z zakresu ratownictwa górniczego oraz utrzymywanie w stałej gotowości umożliwiającej natychmiastowy wyjazd na wezwanie z zakładu górniczego dyżurujących zawodowych zastępów ratowniczych.

KSRG – Kopalniana Stacja Ratownictwa Górniczego jest to oddział wchodzący w skład struktury organizacyjnej Zakładu Górniczego sprawujący nadzór i kontrolę nad drużyną ratowniczą przedsiębiorcy, dbający o jej stan techniczny, wyszkolenie, oraz wyposażenie. Prowadzący prace związane z szeroko pojętą profilaktyką zwalczania zagrożeń górniczych jak też niesienia pomocy pracownikom poszkodowanym w wypadkach przy pracy czy podczas katastrofach górniczych.

Drużyna ratownicza jest to zorganizowana oraz odpowiednio wyposażona przez przedsiębiorcę grupa osób w skład której wchodzi:

- 1) Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego i jego zastępcy
- 2) zastępcy kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego,
- 3) ratownicy górniczy,
- 4) mechanicy sprzętu ratowniczego,
- 5) specjaliści, posiadający wymagane kwalifikacje w zakresie zwalczania zagrożeń górniczych i prowadzenia akcji ratowniczych, wyznaczeni przez kierownika ruchu zakładu górniczego, po uzyskaniu ich zgody.

Zastęp ratowniczy – pięcioosobowa grupa osób będąca ratownikami górniczymi w skład której wchodzi ratownik zastępowy, jego zastępca i trzech ratowników.

Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego – jest to osoba posiadająca minimum średnie wykształcenie powołana przez Kierownika Ruchu Zakładu Górniczego do kierowania Kopalnianą Stacją Ratownictwa Górniczego, posiadająca co najmniej 5 letni staż jako ratownik górniczy, oraz ukończyła kurs dla kandydatów na kierowników.

Ratownik Górniczy – osoba, która ukończyła 21 rok życia, przepracowała co najmniej 12 miesięcy w zakładzie górniczym w danej specjalności, posiada odpowiedni stan zdrowia oraz odpowiednie predyspozycje psychologiczne, potwierdzone specjalistycznymi badaniami, jak też ukończyła kurs podstawowy dla kandydatów na ratowników górniczych i zdała egzamin z wynikiem pozytywnym,

Ratownik Zastępowy – osoba kierująca pracą zastępu ratowniczego, powołana przez kierownika ruchu zakładu górniczego na wniosek kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego posiadająca co najmniej pięcioletni stażem pracy w ratownictwie górniczym.

Ratownik Przewodnik – osoba posiadająca uprawnienia ratownika górniczego przydzielana do zastępów ratowniczych przybywających na akcję lub do prac profilaktycznych z innych zgładów górniczych, która posiada znajomość zakładu górniczego, a w szczególności układu wyrobisk górniczych, i może doprowadzić przybywające zastępy ratownicze do bazy ratowniczej lub na miejsce wykonywanych prac.

Mechanik sprzętu ratowniczego - osoba odpowiedzialna za przegląd i stan techniczny sprzętu ratowniczego powołana do pełnienia funkcji przez kierownika ruchu zakładu górniczego na wniosek kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, która ma ukończyć co najmniej zasadniczą szkołę zawodową, staż ratowniczy nie krótszy niż 5 lat oraz ukończył kurs podstawowy dla kandydatów na mechaników sprzętu ratowniczego.

Plan Ratownictwa - dokument sporządzany przez przedsiębiorcę dla każdego zakładu górniczego który określa:

- 1) sposób prowadzenia akcji ratowniczej w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub ruchu zakładu górniczego spowodowanego np. pożarem, tąpnięciem, wybuchem gazów lub pyłu węglowego,
- 2) sposób wykonania obowiązków w zakresie ratownictwa górniczego, przez odpowiednie służby⁷.

3. Organizacja ratownictwa Górniczego w Polsce w 2015r.

W 2015r. w podziemnych zakładach górniczych wydobywających kopaliny ze złóż i prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg utrzymywanych było 41 kopalnianych stacji ratownictwa górniczego i 4 kopalniane punkty ratownictwa górniczego. W zakładach górniczych wydobywających ropę naftową i gaz ziemny utrzymywanych jest 8 zakładowych stacji ratownictwa górniczego.

Łączna liczba ratowników w zakładach górniczych na dzień 31.12.2015 r. wynosiła 5 326 osób, w tym:

- 4 704 w kopalniach węgla kamiennego (z czego 21% to osoby dozoru);
- 391 w zakładach górniczych wydobywających rudy miedzi (z czego 43% to osoby dozoru);
- 231 w pozostałych podziemnych zakładach (z czego 41% to osoby dozoru).

W górnictwie polskim działają obecnie 3 podmioty zawodowo trudniące się ratownictwem górniczym (jednostki ratownictwa):

1. Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego S.A. w Bytomiu (CSRG S.A.), której podlegają 4 okręgowe stacje ratownictwa górniczego. CSRG S.A. utworzona została jako podmiot prawa handlowego, pełni służbę na rzecz zakładów górnictwa węgla kamiennego i innych surowców mineralnych.

⁷Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie ratownictwa górniczego (Dz.U. z 2002 nr 94 poz. 838)

2. Oddział/Jednostka Ratownictwa Górniczo-Hutniczego KGHM Polska Miedź S.A. w Lubinie. Jest to służba ratownictwa przedsiębiorcy KGHM Polska Miedź S.A. i zabezpiecza kopalnie rud miedzi, kopalnie węgla brunatnego i kopalnie surowców mineralnych.
3. Ratownicza Stacja Górnictwa Otworowego w Krakowie. Stworzona jako służba ratownictwa przedsiębiorcy - Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A., pełni służbę na rzecz zakładów poszukujących i wydobywających ropę naftową i gaz ziemny.

W 2015 r. jednostki ratownictwa górniczego brały udział w 20 akcjach ratowniczych w zakładach górniczych.

CSRG S.A. i podległe jej okręgowe stacje ratownictwa górniczego uczestniczyły w 9 akcjach ratowniczych, w tym w 7 przeciwpożarowych oraz po 1 akcji związanej z: tąpnięciem i poszukiwaniem dwóch pracowników KWK „Wujek” Ruch Śląsk (trwającej 71 dni). oraz awarią energomaszynową.

Jednostka Ratownictwa Górniczo-Hutniczego w Lubinie uczestniczyła w 11 akcjach ratowniczych, w tym: w 7 zawałowych, w 3 przeciwpożarowych oraz w 1 akcji związanej z uwalnianiem pracownika uwięzionego w konstrukcji przenośnika taśmowego.

Ratownicza Stacja Górnictwa Otworowego w Krakowie w 2015 r. nie uczestniczyła w akcji ratowniczej.⁸

4. Ratownictwo w SRK. S.A.

4.1. Reforma górnictwa.

W przełomowym roku 1989r. kiedy w Polsce zaczęto wprowadzać program restrukturyzacji Górnictwa w naszym kraju funkcjonowało 70 kopalń węgla kamiennego w (oraz dodatkowo 3 w budowie KWK „Budryk”, „Morcinek” i „Bogdanka”), a ich produkcja wynosiła 177,4 mln ton. Sprzedaż węgla ogółem kształtowała się na poziomie 174,0 mln ton, z czego około 83,0% sprzedawano w kraju a 17% szło na eksport.

W 1989 roku Polska była czwartym na świecie producentem węgla energetycznego po Chinach, USA i ZSRR, a przed Indiami, Republiką Południowej Afryki i Australią oraz Wielką Brytanią. Przeciętne zatrudnienie w górnictwie węgla kamiennego wynosiło 415,9 tys. osób.

W ciągu 26 lat w Polsce w wyniku reformy górnictwa narzuconej przez Bank Światowy zlikwidowano 42 kopalnie i ponad 300 tys. stanowisk pracy. Dziś polskie górnictwo budzi się w zupełnie innych realiach w których zostało 18 kopalń wchodzące w skład pięciu spółek węglowych:

1. Jastrzębska Spółka Węglowa S.A – (KWK Borynia-Zofiówka-Jastrzębie, KWK Budryk, KWK Knurów-Szczygłowice, KWK Krupiński, KWK Pniówek)

⁸Ocena stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, ratownictwa górniczego oraz bezpieczeństwa powszechnego związanego z działalnością górnictwo-geologiczną w 2015r. Wyższy Urząd Górniczy. Katowice 2016

2. Katowicki Holding Węglowy S.A. – (KWK Murcki-Staszic, KWK Mysłowice-Wesoła, KWK Wieczorek, KWK Wujek)
3. Polska Grupa Węglowa Sp z o.o. – (KWK ROW, KWK Ruda, KWK Piast-Ziemowit, KWK Bolesław Śmiały, KWK Sośnica)
4. Tauron Wydobycie S.A. – (Zakład Górniczy Janina, Zakład Górniczy Sobieski, Zakład Górniczy Nowe Brzeszcze.)
5. Węglokoks Kraj sp. z o.o. – (KWK Bobrek - Piekary)

oraz cztery samodzielne zakłady górnicze tj:

1. Lubelski Węgiel Bogdanka SA
2. Siltech sp. z o.o.
3. Zakład Górniczy Eko-Plus Sp. z o.o.
4. Przedsiębiorstwo Górnicze "SILESIA" sp. z o.o.

W których zatrudnionych jest łącznie 106 tys. 693 osób z czego 87 tys. wszystkich zatrudnionych pracuje pod ziemią.

Nowo powstałym i dynamicznie rozwijającym się tworem w wyniku restrukturyzacji górnictwa zatrudniającym blisko 7 tys. ludzi jest Spółka Restrukturyzacji Kopalń do której trafiają likwidowane kopalnie lub ich części. Na dzień 01.07.2016r w skład SRK. S.A wchodzi osiem kopalń: KWK Makoszowy, KWK Brzeszcze Wschód, KWK Centrum, KWK Mysłowice, KWK Kazimierz – Juliusz, KWK Boże Dary, KWK Rozbark V, KWK Anna oraz CZOK w Czeladzi w skład którego po procesach restrukturyzacji wchodzi sześć pompowni stacjonarnych: „Jan Kanty w Jaworznie, „Siemianowice” w Chorzowie, „Pstrowski” w Zabrze, „Szombierki” i „Powstańców Śląskich w Bytomiu, „Dębieńsko” w Czerwionka Leszczyny oraz osiem pompowni głębinowych: „Porąbka” i Niwka w Sosnowcu, „Paryż” w Dąbrowie Górniczej, Grodziec w „Będzinie”, „Katowice” i „Kleofas” w Katowicach „Saturn” w Czeladzi, „Gliwice” w Gliwicach”.

Jednym z podstawowych elementów prawidłowego funkcjonowania zakładów górniczych jest zapewnienie bezpieczeństwa pracy wszystkim pracownikom zatrudnionym na powierzchni czy pod ziemią. W czynnych zakładach górniczych prowadzących eksploatację węgla czy innych surowców mineralnych obowiązek ten zapewniony jest przez służby BHP i zorganizowane służby ratownictwa górniczego. Przeprowadzana w 2015 roku reforma górnictwa zakładała powierzenie czynności z zakresu ratownictwa górniczego dla likwidowanych kopalń CSRG w Bytomiu, która do 2015r zabezpieczała Centralny Zakład Odwadniania Kopalń w Czeladzi spółki SRK S.A.

Problem pojawił się gdy pismem T/TD/1516/2015 z dnia 07.07.2015r. Prezes Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego poinformował Zarząd SRK S.A. że „nie może przejmować obowiązków organizacji służb ratownictwa przedsiębiorcy wynikających z przepisów Prawa Górniczo Geologicznego, ponieważ objęcie dodatkowym zabezpieczeniem w pełnym zakresie organizacji służb ratownictwa dla likwidowanych kopalń znacznie przekracza realia i zobowiązania oraz możliwości CSRG SRK S.A. Zarząd SRK. S.A został, więc postawiony przed faktem konieczności tworzenia własnej drużyny ratowniczej zdolnej do zabezpieczenia wszystkich podmiotów wchodzących w skład SRK. S.A. zwłaszcza przejmowanych w stan likwidacji kopalń lub ich części.

4.2. Początki ratownictwa w SRK. S.A.

Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. z siedzibą w Bytomiu powstała 21.08.2000r z połączenia pięciu kopalń spółek akcyjnych, z których Zarząd Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A., na podstawie art.25 k.h. oraz § 6 ust.2 i 3 Statutu Spółki, uchwałą nr.1/00 utworzył następujące oddziały Spółki :

- 1/. Zakład KWK „Jan Kanty” w Jaworznie,
- 2/. Zakład KWK „Porąbka – Klimontow” w Sosnowcu,
- 3/. Zakład KWK „Saturn” w Czeladzi,
- 4/. Zakład KWK „Sosnowiec” w Sosnowcu,
- 5/ Zakład KWK „Żory” w Żorach
- 5/. Zakład Centralny Zakład Odwadniania Kopalń ,
- 6/. Zakład Biuro Zarządu.

Stan zatrudnienia w Spółce Restrukturyzacji Kopalń w Bytomiu na dzień 21.08.2000r. wynosił 1112 osób

Jej zadaniem jest i była głównie:

- likwidacja oraz zabezpieczenia wyrobisk górniczych przejmowanych kopalń,
- likwidacja zbędnych budynków, instalacji oraz demontaż maszyn i urządzeń,
- usuwanie szkód górniczych wywołanych eksploatacją górnictw,
- rekultywacja terenów pogórnicznych,
- utrzymanie obiektów przeznaczonych do likwidacji – w kolejności zapewniającej bezpieczeństwo ruchu zakładu górniczego,
- wykonywanie prac zabezpieczających oraz przedsięwzięć zapobiegających zagrożeniom w związku z likwidowanym zakładem górnictw,
- opracowanie projektów, opinii, ekspertyz i analiz związanych z likwidacją kopalń,
- zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym w okresie likwidacji i po jej zakończeniu,

Mimo tak szerokiej działalności i rozległego obszaru działań Spółka SRK S.A. od momentu powstania w 2000r. do końca 2015r. nie posiadała własnych służb ratownictwa górniczego zdolnych podjąć działa w sytuacjach opcjonalnego zagrożenia. Na poszczególnych pompowniach Centralnego Zakładu Odwadniania Kopalń zatrudnieni byli tylko tzw. Ratownicy Przewodnicy, wywodzący się z pracowników fizycznych i osób dozoru pełniących na co dzień np. funkcje pracownika obsługi pomp głównego odwadniania, rewidentów szybowych osób dozoru czy dyspozytorów ruchu. Całość obowiązków wynikających z Prawa Górnictwo Geologicznego w zakresie organizacji służb ratownictwa Zarząd SRK S.A. odpłatnie przekazał CSRG w Bytomiu, która stworzyła namiastkę drużyny ratowniczej dla oddziału CZOK w skład, której wchodziło 27 osób dozoru i 26 pracowników fizycznych oraz Kierownik Stacji Ratownictwa Górniczego. Mobilność i wyszkolenie tych osób była bardzo słaba ponieważ była to zbieranina przypadkowych osób z uprawnieniami ratowniczymi. Oddział CZOK nie posiadał własnej Stacji Ratownictwa Górniczego ani sprzętu ratowniczego dlatego nie był zdolny podejmować żadnych działań z zakresu ratownictwa górniczego poza pełnieniem roli związanej z doprowadzeniem zawodowych zastępów ratownictwa górniczego do miejsca zagrożenia na terenie danego oddziału.

Wejście w maju 2015 roku w struktury SRK. S.A. do likwidacji Oddziału KWK „Centrum” z czynnym budynkiem Stacji Ratowniczej po raz pierwszy dało szanse utworzenia w strukturach spółki SRK S.A. struktur Ratownictwa Górniczego Przedsiębiorcy. Mimo, iż zdecydowana większość sprzętu ratowniczego do kwietnia 2015r. dwuruchowej Kopalni „Bobrek – Centrum” przejęta została przez

czynny Ruch „Bobrek,” a ludzie niepewni o swą przyszłość zostali po czynnej stronie KWK „Bobrek” to zdeterminowane kierownictwo Działu Wentylacji KWK „Centrum” rozpoczęło starania o utrzymanie drużyny ratowniczej.

W okresie od 01.07 do 31.07.2016r rozpoczęto szeroko zakrojone konsultacje z Prezesem CSRG S.A w Bytomiu, Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach i Dyrektorami Okręgowych Urzędów Górniczych w Katowicach, Gliwicach i Rybniku nad projektem zasad funkcjonowania drużyny ratowniczej SRK S.A opracowanym przez KWK „Centrum”. Wśród kilku najważniejszych problemów, które omawiano podczas konsultacji była sprawa mobilności zastępów dyżurujących na KWK „Centrum”, które miały zabezpieczać nie jeden zakład górniczy ale miały być w stałej gotowości dla kilka podmiotów odległych od siebie nawet o kilkadziesiąt kilometrów.

Uchwałą nr 50/77/2015/Z/VI Zarząd Spółki SRK S.A. powołał z dniem 01.09. 2015r. Stację Ratownictwa SRK S.A. dla zabezpieczenia Oddziałów i Zakładów Spółki Restrukturyzacji Kopalń (Rysunek 1) oraz określił zasady jej funkcjonowania w myśl, których licząca 19 ratowników na dzień 01.07.2015r. Stacja Ratownictwa Górniczego zlokalizowana na KWK „Centrum” miała zostać przekształcona w Stację Ratownictwa Górniczego Przedsiębiorcy i osiągnąć pełną gotowość do powierzonego jej zadania z dniem 01.01.2016r.

Podjęta uchwała dała możliwość:

- uruchomienia rekrutacji pracowników do drużyny ratowniczej,
- uruchomienie procedur na przejmowanie pozostałego sprzętu ratowniczego z innych oddziałów Spółki SRK S.A.
- uruchomienia środków finansowych na uzupełnienie sprzętu ratowniczego i zakup mobilnych środków transportowych dla zastępów ratowniczych.

Uchwałami Zarządu SRK S.A. z dnia 1.10.2015r, 3.11.2015r. i 1.12.2015r. Stacja Ratownictwa Górniczego pozyskała 22 ratowników górniczych z KWK „Boże Dary”, 3 ratowników Górniczych z KWK „Makoszowy”, 16 ratowników górniczych z KWK „Bobrek” i 11 ratowników z Centralnego Zakładu Odwadniania Kopalń. Łącznie z ratownikami górniczymi z oddziału KWK „Centrum” w dniu 1.01.2016r. Stacja Ratownictwa Górniczego osiągnęła gotowość kadrową, której trzon stanowiło 45 ratowników górniczych, 6 mechaników sprzętu ratowniczego, 3 kierowników pogotowia i kierownik stacji. Pracownicy Ci zatrudnieni byli w systemie tryzmianowym przez całą dobę w pogotowiu ratowniczym, a na pozostałych oddziałach spółki SRK S.A. zatrudnionych było 69 ratowników przewodników. Łączny stan drużyny ratowniczej na dzień 1.01.2016r wyniósł 124 ratowników.

Uchwałą Zarządu SRK S.A. z dnia 09.02.2016r Nr 32/12/2016/Z/VI. Stacji Ratownictwa Górniczego na Oddziale „Centrum” celem uzupełnienia zostały przekazane pozostałości sprzętu ratowniczego po likwidowanej KWK „Kazimierz Juliusz”.

Rysunek nr 1. Stacja Ratownictwa Górniczego SRK S.A.

Źródło: opracowanie własne

Umowa z dnia 29.12.2015 r. nr SRK/KWKC/98/15 zawarta między Zarządem SRK S.A, a Zarządem CSRG S.A w Bytomiu określiła zakres i podział obowiązków wynikających z przepisów prawa Górnictwo- Geologicznego dotyczących ratownictwa górnictwa przedsiębiorcy. Na podstawie ww. umowy oraz decyzji z dnia 02.11.2015r., znak: GLI.0237.6.2015.Kr, l.dz.31985/11/2015 Okręgowego Urzędu Górnictwa w Gliwicach Centralnej Stacji Ratownictwa Górnictwa w Bytomiu powierzono obowiązki w zakresie:

- organizowania i prowadzenia kursów szkoleniowych w zakresie ratownictwa górnictwa,
- przeprowadzanie ćwiczeń z zakresu ratownictwa górnictwa,
- organizowanie i przeprowadzanie badań lekarskich w specjalistycznym ośrodku badań,
- udział w akcjach ratowniczych specjalistycznych zastępów pogotowia.

Stacji Ratownictwa Górnictwa Przedsiębiorcy SRK S.A. obowiązki m.in. w zakresie:

- prowadzenia i utrzymania drużyny ratowniczej,
- organizacji służb ratowniczych przedsiębiorcy,
- prowadzenia ewidencji członków drużyny ratowniczej,
- określania sposobu i prowadzenia prac profilaktycznych i akcji w poszczególnych oddziałach Spółki SRK S.A.
- Sporządzenia Plan Ratownictwa itp.

Uchwałą Zarządu SRK S.A. z dnia 12.01.2016r Nr 9/3/2016/Z/VI. dla dyżurujących zastępów pogotowia ratowniczego Spółki SRK.S.A. zakupiono specjalistyczne samochody (Rysunek 2) służące do przewozu 14 osób wraz ze

sprzętem ratowniczym służącym do prowadzenia prac profilaktycznych jak i akcji ratowniczych.

Rysunek nr 2. Samochody specjalistyczne Stacja Ratownictwa Górniczego SRK S.A.

Źródło: opracowanie własne

5. Zasady funkcjonowania Służb Ratownictwa Górniczego SRK. S.A w Bytomiu.

Zasady funkcjonowania stacji Ratownictwa Górniczego SRK S.A:

A. Na każdej zmianie w dni robocze i święta do dyspozycji oddziałów SRK w likwidacji, pompowni głębinowych i stacjonarnych CZOK, pozostają mobilne zastępy ratownicze, mechanicy sprzętu ratowniczego oraz kierownicy pogotowia będący zastępcami kierownika stacji ratowniczej, wyposażeni w sprzęt ratowniczy niezbędny do udziału w akcji ratowniczej zgodnie z ustaleniami zawartymi w Planie Ratownictwa. Zastępy ratownicze Stacji Ratownictwa Górniczego, gotowe są do podjęcia w każdej chwili działań zabezpieczających, profilaktycznych i ratowniczych w wszystkich oddziałach SRK S.A.. Zastępy te znajdują się w SRK S.A. Oddział KWK „Centrum” Bytom 41-902 Ul. Łużycka 7 lub będą zatrudnione przy wykonywaniu prac profilaktycznych w innym Oddziale SRK S.A., w którym zajdzie konieczność prowadzenia tego typu prac. Prace profilaktyczne zorganizowane są w taki sposób, aby zastępy dyżurujące mogły bez zwłoki wyruszyć na wezwanie w przypadku wystąpienia zagrożenia wymagającego prowadzenia akcji ratowniczej w każdym z Oddziałów SRK S.A.

B. SRG SRK S.A. dysponuje pojazdami specjalistycznymi przystosowanymi do przewozu 14 osób. Pojazdy te są wyposażone w system łączności oraz sprzęt ratowniczy i narzędzia niezbędne do prowadzenia akcji ratowniczej.

C. Stacja Ratownictwa Górniczego SRK S.A. w ramach swojej działalności zabezpiecza wyżej wymienione oddziały, dodatkowo stanowi pierwszy rzut wzajemnej pomocy w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia ludzi lub ruchu zakładu górniczego, dla Oddziału KWK „Makoszowy” i kopalń spoza Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. takich jak KWK „Bobrek – Piekary” spółki Węglokoks Kraj, a w drugim rzucie dla Oddziałów KWK „Ruda” spółki Polska Grupa Węglowa i KWK „Murcki-Staszic” Katowickiego Holding Węglowy S.A. zgodnie z planem wzajemnej pomocy zakładów górniczych zabezpieczanych przez OSRG Bytom:

D. Spółce Restrukturyzacji Kopalń S.A. Oddział KWK „Centrum” w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia ludzi lub ruchu zakładu górniczego, pomocy udziela drużyna ratownicza KWK „Makoszowy” i kopalń spoza SRK S.A. takich jak KWK „Bobrek - Piekary” spółki Węglokoks Kraj, a w drugim rzucie dla Oddziałów KWK Ruda spółki Polska Grupa Węglowa i KWK „Murcki-Staszic” Katowickiego Holding Węglowy S.A.

E. Oddziały SRK S.A. w których prowadzone są prace górnicze pod ziemią, zobowiązane są do utrzymywania na każdej zmianie minimum jednego ratownika przewodnika. W przypadku wystąpienia zagrożenia w danym oddziale sprzęt dla ratownika przewodnika dostarczają zastępy dyżurujące. Ratownikiem przewodnikiem może być pracownik SRK S.A. bądź firmy, wykonującej usługi na rzecz oddziału SRK S.A.

F. Obowiązkowe ćwiczenia dołowe i powierzchniowe ratowników SRG SRK S.A. jak i ratowników przewodników oddziałów pozostających w likwidacji odbywać się będą w SRG SRK S.A. przy KWK „Centrum”.

G. Ewidencja wszystkich ratowników zatrudnionych oddziałach SRK S.A., CZOK i firmach obcych prowadzona jest przez SRG SRK S.A.

H. Ewidencje ratowników w Oddziałach SRK S.A. z czynną eksploatacją prowadzi kopalniana stacja ratownictwa górniczego danego oddziału.

I. Zastępy ratownicze SRG SRK S.A. będą pełnić dyżury pogotowia ratowniczego w OSRG Bytom według harmonogramu uzgodnionego z CSRG w Bytomiu celem wsparcia Służb Ratownictwa Zawodowego.

J. Stacja Ratownictwa Górniczego SRK S.A. zobowiązana jest również do posiadania w pogotowiu ratowniczym na danej zmianie pełnej obsady osób posiadających kwalifikacje kierownika baz ratowniczej, kierownika akcji na dole, które mogą w razie potrzeby przejąć te funkcje na zabezpieczanym Oddziale.

W przeciągu siedmiu miesięcy istnienia Stacji Ratownictwa Górniczego SRK S.A. zastępy pogotowia ratowniczego wyjeżdżał już kilkadziesiąt razy do prac profilaktycznych w likwidowanych oddziałach spółki. Brały też udział w 8 dniowej akcji ratowniczej na Kopalni „Murcki – Staszic” gdzie po wybuchu metanu w dniu 27.07.2016r. w wyniku prowadzonej penetracji wyrobisk górniczych odnalazły zwłoki poszkodowanego górnika.

6. Praktyczna ocena tematu badawczego na podstawie analizy SWOT.

Analiza SWOT, jako narzędzie służące do określania najlepszych kierunków rozwoju badanego obiektu, daje możliwości określenia celu działań mających za zadanie poprawę i udoskonalenie działań umożliwiających wyeliminowanie słabych punktów organizacji, systemu lub przedsięwzięcia. Mając na uwadze powyższe można wyróżnić wszystkie cztery aspekty analizy SWOT w odniesieniu do problematyki funkcjonowania Służb Ratownictwa Górniczego w likwidowanych zakładach górniczych wchodzących w skład Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu. Analiza ta przedstawia się następująco:

Mocne strony:

- a) doświadczenie osób kierownictwa Stacji Ratownictwa Górniczego SRK. S.A. w prowadzeniu drużyny ratowniczej poparte ponad 20 letnim stażem pracy,
- b) 20 letnie doświadczenie osób kierownictwa Stacji Ratownictwa Górniczego SRK. S.A. w prowadzeniu prac profilaktycznych i akcji ratowniczych zdobyte na czynnych zakładach górniczych o większej specyfice zagrożeń,
- c) doświadczeni ratownicy zastępowi z długoletnim stażem, którzy brali udział w licznych akcjach ratowniczych i niezliczonych pracach profilaktycznych,
- d) przepisy prawa górniczo geologicznego nakładające na Pracodawcę, obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa pracy górnikom zatrudnionym na powierzchni i dole kopalni,
- e) mobilność zastępów ratowniczych potwierdzona udziałem w pracach profilaktycznych, próbnym alarmach pożarowych na kilku oddziałach spółki SRK.S.A oraz akcji ratowniczej na KWK „Murcki Staszic”,

Słabe strony:

- a) brak uregulowań prawnych w zakresie organizacji ratownictwa górniczego dla likwidowanych zakładów górniczych i kopalń węgla kamiennego,
- b) przeprowadzanie reformy górnictwa przez Rządy RP bez jasnych kierunków działania zwłaszcza w zakresie likwidowanych kopalń,
- c) nieprzystosowanie Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu do przejęcia w tak krótkim czasie tylu zakładów górniczych w stan likwidacji wraz z obsługą i osób odchodzących na urlopy górnicze.
- d) Olbrzymie braki kadrowe zwłaszcza wśród ludzi odpowiedzialnych za proces likwidacji w przejmowanych zakładach górniczych
- e) Brak zrozumienia Zarządu RSK. S.A. dla celowości utrzymywania i rozwijania służb ratownictwa górniczego przedsiębiorcy,

Szanse:

- a) efekty półrocznego działania Stacji Ratownictwa Górniczego SRK.S.A.
- b) rozwój drużyny ratowniczej w związku z planowanym przejściem w proces likwidacji kolejnych nierentownych kopalń węgla kamiennego.
- c) polityka osób kierownictwa Stacji Ratownictwa Górniczego SRK. S.A., ukierunkowana na działania zmierzające nie tylko do działań związanych zabezpieczeniem oddziałów SRK na okoliczność nieprzewidzianych zdarzeń i zagrożeń ale również na działalność komercyjną umożliwiającą świadczenie usług dla innych podmiotów.

- d) polityka osób kierownictwa Stacji Ratownictwa Górniczego SRK. S.A. i KWK „Centrum” na rzecz doposażenia stacji ratowniczej w nowoczesny sprzęt ratowniczy,
- e) młody osobowo skład drużyny ratowniczej,

Zagrożenia:

- a) brak sprecyzowanego kierunku działania Rządu RP w zakresie reformy polskiego górnictwa,
- b) brak polityki kadrowej Zarządu SRK. S.A w celu jak najszybszego uzupełnienia własnych braków osobowych zarówno po stronie osób dozoru jak i pracowników fizycznych oraz ratowników,
- c) koncentracja zagrożeń górniczych w tym zagrożeń naturalnych, technicznych, organizacyjnych i osobowych, które generują działania na pograniczu bezpieczeństwa własnego zakładu i załogi co prowadzi do wypadków i katastrof
- d) pseudo oszczędności w sposobie likwidacji wyrobisk górniczych i infrastruktury technicznej, które w konsekwencji mogą generować milionowe straty w związku koniecznością późniejszego likwidowania zagrożenia np. pożarowego w rejonach do których nie będzie już bezpośredniego dostępu.
- e) polityka Zarządu SRK S.A. która proces likwidacji kopalń opiera na uczestnictwie firm obcych, których pracownicy w ogóle nie orientują się w specyfice, strukturze, warunkach górniczych i rozmieszczeniu sieci energomechanicznej zakładu górniczego, który mają likwidować, co generuje występowanie coraz większej liczby awarii i nieprawidłowości zagrażających bezpieczeństwu pracy

Przeprowadzona analiza mocnych i słabych stron⁹ organizacji służb ratownictwa górniczego w likwidowanych zakładach górniczych i kopalniach wykazała, iż polityka Rządów RP w tym zakresie ma przewagę słabych stron bowiem od wprowadzania w życie pierwszej reformy górnictwa brak było woli do tworzenia takowych służb w likwidowanych kopalniach. Również polityka Rządu Pani Premier Ewy Kopacz nie uwzględniała takich potrzeb. Dopiero stanowisko Prezesa CSRG w Bytomiu uświadomiło Zarządowi SRK S.A, że tworzenie własnych służb ratownictwa dla likwidowanych zakładów górniczych jest niezbędne i konieczne. Analiza mocnych stron i szans tego przedsięwzięcia wykazuje, iż przy odrobinie dobrej woli wszystkich stron (tj. rządu, przedsiębiorcy, kadry kierowniczej KWK „Centrum” i pracowników kopalni) Ratownictwo Górnicze w likwidowanych zakładach górniczych i kopalniach obroni się samo. Już dziś po 7 miesiącach działalności osiągnięcia drużyny ratowniczej są namacalne i widoczne.

7. Podsumowanie i wnioski.

1. Jak wynika z przedstawionych w artykule rozważań, wbrew opiniom wszystkich samo życie zweryfikował zamierzenia Rządu RP i Zarządu spółki SRK S.A. o potrzebie i konieczności tworzenia służb ratownictwa górniczego w likwidowanych zakładach górniczych i kopalniach

⁹https://mfiles.pl/pl/index.php/Analiza_TOWS

2. Siedmiomiesięczna działalność Stacji Ratownictwa Górniczego SRK S.A. wykazała, iż powołana do życia drużyna ratownicza jest w stanie podjąć spoczywające na niej zadania zabezpieczenia wszystkich oddziałów SRK S.A. a także uczestniczyć czynnie w akcjach ratowniczych w kopalniach poza strukturą SRK. S.A.
3. Przejmowanie coraz większej ilości kopalń i zakładów górniczych w struktury SRK S.A. wymaga zwiększenia składu osobowego dyżurujących zastępów ratowniczych w SRK. S.A. gotowych do użycia w każdej chwili.
4. Proces likwidacji kopalń i zakładów górniczych powinien odbywać się w sposób zgodny ze sztuką górniczą inaczej sama drużyna ratownicza nie będzie w stanie zapobiec wszystkim zagrożeniom.
5. Analiza SWOT wykazała, że powołana do życia Stacja Ratownictwa Górniczego SRK S.A mimo słabych stron zwianych z polityką poszczególnych Rządów RP, ma w sobie potencjał, który należy wykorzystać.
6. Stacja Ratownictwa Górniczego SRK. S.A. przy prowadzeniu mądrej polityki komercyjnej przez kierownictwo Kopalni „Centrum” może również częściowo zarabiać na sobie.

Streszczenie

Artykuł podejmuje problematykę organizacji Służb Ratownictwa Górniczego w likwidowanych zakładach górniczych. Przedstawia regulacje prawne w tym zakresie i obowiązki jakie spoczywają na przedsiębiorcy i podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym w Polsce. Opisuje również okoliczności w jakich powstawała tworzona przez autora i jego współpracowników Stacja Ratownictwa Górniczego spółki SRK S.A. i jakie są jej zadania. Przedstawia również wyniki analizy SWOT, z których wynika, że mimo przejściowych trudności utworzenie Stacji Ratownictwa Górniczego SRK S.A. było bardzo dobrym posunięciem zwiększającym poziom bezpieczeństwa pracy w oddziałach spółki SRK.S.A.

Słowa klucze:

Stacja Ratownictwa Górniczego, likwidacja zakładów górniczych, akcja ratownicza, prace profilaktyczne, zagrożenie naturalne, drużyna ratownicza.

Summary

Article take the problems of organizing Mine Rescue Services in the liquidated mines. Presents the legal regulations in this field and obligations are imposed on businesses and entities professionally engaged in mine rescue in Poland. It also describes the circumstances in which it arose created by him and his colleagues Mine Rescue Station company SRK S.A. and what are its tasks. It also presents the results of a SWOT analysis, which shows that despite temporary difficulties creating a Mine Rescue Station SRK S.A. It was a very good move increases the level of safety.

Bibliografia

1. Ocena stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, ratownictwa górniczego oraz bezpieczeństwa powszechnego związanego z działalnością górniczo-geologiczną w 2015r. Wyższy Urząd Górniczy. Katowice 2016
2. Prawo górniczo Geologiczne (Dz.U. z 2011 nr 163 poz. 981 z późniejszymi zmianami)
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie ratownictwa górniczego (Dz.U. z 2002 nr 94 poz. 838)
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 kwietnia 2004r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ratownictwa górniczego (Dz. U. z 2004 nr 102 poz. 1073)
5. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. nr 139 poz. 1169, z 2006 r. nr 124 poz. 863 oraz z 2010 r. poz. 855)
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz. U. z 2011 nr 275 poz. 1628)
7. https://mfiles.pl/pl/index.php/Analiza_TOWS

Notka biograficzna:

Piotr Mocek (urodzony na Śląsku w 1969r) – dr inż.; adiunkt w Katedrze Zarządzania i Inżynierii Bezpieczeństwa na Wydziale Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej. Autor artykułów o tematyce bezpieczeństwa i higieny pracy. Poruszający również kwestie: zagrożeń górniczych, przyczyn powstawania chorób zawodowych i analizy kosztów wypadków i chorób zawodowych w przedsiębiorstwie. Od 20 lat związany z przemysłem górniczym. Obecnie główny inżynier działu górniczego - wentylacyjnego KWK „Centrum”, i Stacji Ratownictwa Górniczego SRK S.A.